

Zadeva RTV Slovenija se na ustavnem sodišču ne bo nikoli postarala

(izjava za javnost ob odločitvi nove uprave RTVS, da umakne pobudo za oceno ustavnosti ZRTVS-1B)

V zadnji izjavi za javnost sva v zadevi RTV Slovenija sporočila, da tako Evropska komisija kot tudi Evropsko sodišče za človekove pravice te zadeve v tej fazi še nista želela sprejeti v vsebinsko obravnavo na evropski ravni, ker nacionalni sodni postopek še ni končan. O zadevi namreč še vedno odloča slovensko ustavno sodišče.

Skupaj z evropskimi akterji sva tako sprejela dejstvo, da ima predsednik ustavnega sodišča dr. Matej Accetto prav, ko trdi, da zadeva še ni (dovolj) stara in da je torej noč še zelo mlada. Okoliščine so bile pač takšne, da je bilo na vsebinsko odločitev v zadevi RTV Slovenija, kot se v slovenski pravni državi tradicionalno spodobi, treba čakati vsaj nekaj let. Pa čeprav gre za zadevo, ki se obravnava absolutno prednostno.

Očitno sva se (z)motila

Danes slovenski javnosti sporočava, da sva se očitno motila in da tudi pričakovanja Evropske komisije ter Evropskega sodišča za človekove pravice, da bo ustavno sodišče v zadevi enkrat vendarle vsebinsko odločilo, očitno ne bodo izpolnjena.

Iz spisa zadeve namreč izhaja, da je nova uprava zavoda RTV Slovenija 14. novembra, to je le dan pred 33. sejo ustavnega sodišča, na kateri je ustavno sodišče (kot je razvidno iz dnevnega reda seje) našo pobudo spet obravnavalo, umaknila pobudo za oceno ustavnosti te novele zakona.

Očitno je nova, depolitizirana uprava tega javnega zavoda ocenila, da je bolje, da do vsebinske ustavnosodne presoje zakona nikoli ne pride. Taka vsebinska presoja namreč predstavlja tveganje, da ustavno sodišče spozna, da je bila trenutna uprava in s tem celotno vodstvo RTV Slovenija imenovana v nasprotju z ustavo. Z umikom pobude se je nova uprava javnega zavoda temu tveganju izognila.

Ker je nova uprava RTV Slovenija umaknila svojo pobudo, bo moralo ustavno sodišče v zvezi z jedrom zadeve pobudo zavreči. Enako pa bo, kot izhaja iz doslej izdanih ločenih mnenj, sodišče ravnalo tudi v zvezi s preostalimi zahtevki vlagateljev. Pobudnikom se namreč, ker je ustavno sodišče razveljavilo začasno zadržanje izpodbijanega zakona, ki ga je najprej samo sprejelo, pravni položaj ne more več izboljšati. Zaradi tega je skladno z ustaljeno ustavnosodno presojo ugasnilo tudi njihovo pravno upravičenje za vodenje postopka pred ustavnim sodiščem.

Na opisani način, torej v tesnem sodelovanju med vlado, njeno koalicijo v parlamentu, izbrano civilno družbo, ki danes vodi javni zavod RTV Slovenija, ter z iz njene strani imenovano upravo, se bo ustavno sodišče, ki je kar samo pobudnike prikrajšalo za pravni interes in s tem za vsakršno sodno varstvo, lahko preprosto znebilo zadeve, ne da bi se z enim samim pravnim argumentom kadarkoli vsaj malo dotaknilo njene vsebine.

Ustavnopravno vprašanje bo za vedno ostalo neodgovorjeno

Predsednik ustavnega sodišča dr. Matej Accetto je 9. junija letos na tiskovni konferenci novinarjem pojasnil, da »zadeva, ki je v hiši pol leta, po tej plati še ni stara; in tudi čez dve leti še vedno ne bo med najstarejšimi.«

Dejstvo pa je, da se po tem, ko je nova uprava RTV Slovenija z namenom, da se nikoli ne razjasni ustavne (ne)spornosti njenega imenovanja, svojo pobudo za oceno ustavnosti umaknila, ta zadeva ne bo nikoli postarala. Ker je mrtva.

S tem pa bo ostalo neodgovorjeno tudi sistemsko, institucionalno ustavnopravno vprašanje, ki predstavlja bistvo zadeve RTV Slovenija, in ki se glasi:

»Ali je v skladu z ustavo ter evropskim ustavnim pravom, če zakonodajalec, podprt z ljudsko voljo, izraženo na referendumu, ter dominantno civilno družbo, z zlorabo nujnega zakonodajnega postopka, ne da bi za to navedel kakršnekoli objektivno preverljive, kaj šele prepričljive pravne argumente v ustavno dopustnem javnem interesu, s samim zakonom, ex lege, nemudoma prekine mandate vodenja, upravljanja in nadzora javne radiotelevizije s ciljem depolitizacije konkretnih posameznikov ter s prenosom demokratičnega nadzora nad RTV Slovenija iz rok parlamenta v roke korporativističnih organizacij, za izbiro katerih zakon ne navaja nikakršnih kriterijev?«

To dejstvo v sistemskem smislu pomeni, da lahko vsakokratna oblast, če le ima zadostno politično, družbeno in ekonomsko moč - in tudi svoje ljudi na ustavnem sodišču - prav vse institucije, tudi tiste, ki jim mora biti po ustavi zagotovljena vsaj relativna avtonomija, z močjo zakona čez noč in v celoti podredi svojim lastnim političnim interesom. Če je temu tako, pa Slovenija ni več ustavna demokracija. Postali smo politična džungla, v kateri tisti, ki jih je več, celo z aktivno asistenco ustavnega sodišča, lahko vladajo brezpravno in zato tudi neomejeno.

dr. Peter Gregorčič
prof. dr. Matej Avbelj